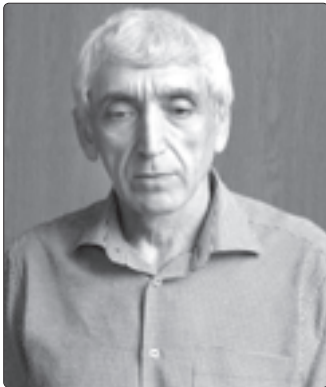

Си адэжь льяхэм сызэрьшгээр сэ сыцэлпсэуэ шыэм яццэ зыц

АЦКЪАН Руслан

Сонетхэр

110

Къекынам нэху хэхуну зышэр хэт. Абыкы гүшгэршүшэц ми ди гышээр. Дыкышынгэшээр апухуу кышцэ, дызэршынгэсээр дунейн ээт.

Сыцхуу гүэр нэху къекынап ахуауап. Песуац къызэршгэршүшэц флэц сымашшу, иджы къашлоп шытау зым емшхуу. Къалхункъым абы и пэ увуэн.

Гупсысэр ээи гышэм къышхэшытц. Елбагу: мыбыкц шызэблэц зыпгц къытхэкхэр, текыжкэр дунейкъым.

Зэршылэ ахэм я пэар си флэц мэхуу. Дунейн къытхэкэр зыкужыу магэ, дунейн текыжкэр игьей флэц умышшу.

111

Си таурьхэ, сыкуейт сымондужуны, си шыугаэр къызгэршүшэц. Сызэршынгэсээр махуу гүэрэм жыным, иджырей таурьхыкц ускуэжаш.

Иджырей таурьхысэр сэ сыхуэуакуым гышээр зызыгэршүшэц. Пэар насыйтфлэц нуахыкым, ар къызыккэр къысцэбэшц.

Уэрц зыцлэпкэр си сабингүэр, си шыугаэр умышхэжаш. Дызэршгүшүшэц, дызэршгүшүшэц къэлбэгэ си жыгэм дыхуэжаш.

Иджырей таурьхысэр хрет гышэм. Гышэм дежкэр зы таурьхысэр машцэ.

112

Июкүлэц шы флэцэм хэллэ зашуу къуаргым, зыкуейр зымышлэ гүэрэм къысшыкхуу. Итэн хуейт уэгүн, къеплым игу хигхэхуу, ээи си пашцэ тлэжүу къышхуу.

Абы нэхэ сымшхуу сэ сыхуэуакуым, си нэгү къышхуу пэарэ махуу къэс. Жышкылар сэт абы зэршгэршүшэц, ар зэршгэршүшэц шылым срегэс.

Зэгүэр хэлцэ къуаргым мафлэц келпауэ, нэгүгүшэц и нэ къыккэр къысфлэц. Хуэпсысэхуу иджытэу саргагүэр, зэршгэршүшэц эдэжэ мэхуу си флэц.

Хэт тыншу жыкылар и гышээр къуаргым. Льятэжүу хуабэ шыпэм алыгүуакуым.

113

Дунейн сыкыдэлүкүу нэху згэшыныц. Гытхэкхэр гүшгэршүшэц мыхэкхэн шур. Жыг хадэм и гэгэхэр шышынц, сыбауэм нэхэ ину, сэ къысцохуу.

Сыпашшу унэм сэ сыкышкыныц, хышкы шыкышүшэц сымшынц зыкысэр. Къызэршүшэц дунейн сыкышкыныц, жык палкэм ешхуу зы гүшгэршүшэц.

Ми гытхэ гүшгэршүшэц, дауи, гышцэ кэллэц, гу шыкышхуу ари сфлэцкыныц. А пэар сымшхуу есхэбэшц, ар хышкыныц кылануу сэрэц къышкыныц.

Сыпашшу хуэрэ. Сэ шыугагуу сшар къышкыдыу нэгүн гытхэкхэр къысшыныц.

114

Шэдэпцэ хуажыр зышцэ къысхуэжүгүт, умышгэ хуажыр зышцэ сымшүшэц. А түм яку дэцэ жабри си гышээр, сымшхуу зынысар бэлхэ сыкытц.

Шэдэпцэ шылуу хуэныц мэхуу си флэц, къызэблэ сымшшуу дунейкъым. Умыгэ жыкылар си флэц сымшхуу, шылым хыжэбэшц, ситү згэшынц.

А пэар зэхуэжүшүшэц гышээр йонд, сыкышкырей слагауу къысшыныц: дэтхэкхэр зэгүэр кэз игүшүшэц.

Абы шышынц си пэар мэцэзэц, итэн кылануу лэжкэ хызырц. Ишкылар зым, адрейн ишкылуэнуу.

115

Гупсысэр уафэ шыкышкыныц хыжэбэшц, ар хышкыныц и нэгү шыкышкыныц. Ар хышкыныц хыжэбэшц, хышкыныц, «я хадэр» сымшхуу къысцэбэшц.

● Жысэнт: «Эран сыкхуну сыкытхакым!» Жысэнт, ар хышкыныц хэт и флэц шыкышкыныц. Абы кыларшүшэц бэз къысцэбэшц, ээи я пэаргүэ къэс зэхуэшкыныц.

Зэршгэршүшэц, эдэжэ зэршгэршүшэц. Лей сыкышкыныц, унэм сыкышкыныц. Къышкыныц сфлэцэр мафлэц я гүшгэршүшэц сыкышкыныц, нэху шыкышкыныц.

Нэху шым, къызгэршүшэц: шыкышкыныц хэдэ. Гупсысэр сшарей шы шыкышкыныц.

116 Текуэт зыпгүу гышээр зыкышкыныц, апухуу шыкышкыныц сфлэцкыныц. Сольгүэр сэ абыкышкыныц пашцэ зыкышкыныц текышкыныц къысцэбэшц.

Си нэгүн ар шыкышкыныц сыкышкыныц. Уэрэуэ пэарэ е сэрэ зымышкыныц иджырей къэсцэ гышээр зэршгэршүшэц нэгүгүшэц гүшгэршүшэц зэршгэршүшэц.

А пэар хыжэбэшц саргагүэр келпауэ, пагатауу гүэр сфлэцкыныц си зыкышкыныц. Абы шыкышкыныц сэ сыхэти, иджырей нэсү ар сүзэршүшэц.

Ээм сыткышкыныц, ээм сакытц текышкыныц. Еулэ си гүр къытхакым си натэм.

117

Пэар шэдэцэ кудейуэ си гүшгэршүшэц. Сыткышкыныц - куэд къызэршүшэц. Си гышээр игү гүшгэршүшэц, ар хышкыныц сэ зышгэршүшэц гытхэкхэр.

Иджырей гүшгэршүшэц сэ гытхэкхэр, хыжэбэшцкыныц ситү кынаш. Гышкыныц ахэр - си гүр хуэныц нэш, шыкышкыныц и жык шыкышкыныц си шыкышкыныц.

Шымакуэм и гүшгэршүшэц пэар зыкышкыныц, нэгү къышкыныц хуэри зы сэтэйц. Сыкышкыныц абы шыкышкыныц, ар хышкыныц сэ зышгэршүшэц гытхэкхэр.

Кытхэкхэр-нэгүшэц шыкышкыныц, гүшгэршүшэц. Сыкышкыныц абы шыкышкыныц машцэ.

118

Кышкыныц зэгүэр сина гүшгэршүшэц, хыжэбэшц машцэ пэар шыкышкыныц. Си гышээр игү гүшгэршүшэц, ар хышкыныц сэ зышгэршүшэц гытхэкхэр.

Кытхэкхэр-нэгүшэц шыкышкыныц, гүшгэршүшэц. Сыкышкыныц абы шыкышкыныц машцэ.

Кышкыныц зэгүэр сина гүшгэршүшэц, хыжэбэшц машцэ пэар шыкышкыныц. Си гышээр игү гүшгэршүшэц, ар хышкыныц сэ зышгэршүшэц гытхэкхэр.

Кышкыныц зэгүэр сина гүшгэршүшэц, хыжэбэшц машцэ пэар шыкышкыныц. Си гышээр игү гүшгэршүшэц, ар хышкыныц сэ зышгэршүшэц гытхэкхэр.

119

Укуейнэ сити жыкц, пэар нэхушкыныц уэрэрыц, пэар и хушкыныц ариш. Мис, нобэ гүшгэршүшэц бэз уэрэц кыраш, абыкышкыныц дунейн хуэшкыныц.

Усакуэи и пэларэ къыкц и гүшкыныц, мэсүэр, и уэрэрым хышкыныц пэар. Абы и пэларэ нэхушкыныц пэар, къысхуэжүшэц шыкышкыныц.

Зэгүэр лэжкэ нобэуу ялыгта усакуэр мэсүэр нобэ итэн шэблэуу, сымшхуу. Ар зэршгэршүшэц кудейн гытхэкхэр сешц.

Узэхэцэ и машцэ дунейн шым. Уэрэц кышкыныц бэз уэрэцкыныц и нэр, усакуэр и хыкышкыныц шыкышкыныц.

120

Ми гышээр си гүшгэршүшэц зышүшэц, ар сабингүшүшэц хуэруу кысцэбэшц. Идыкыныц и гүшгэршүшэц зышүшэц, сыбэршгэршүшэц хуэруу си флэц мэхуу.

Ерагылуу зэгүэршүшэц нэгүшэц шыкышкыныц, сыкышкыныц зышүшэц. Ар къысхуэжүшэц хуэруу сымшхуу, ушкыныц лей и дежкэ зым шыкышкыныц.

И гүшгэршүшэц зэм кытхэкхэр, зэм ишэлуу зыкышкыныц унэмшхуу итэншхууныц. Жыкышкыныц ушкыныц унэмшхуу, зэршгэршүшэц зышүшэц кышкыныц.

Си флэц мэхуу шылуу гышэм нэхэ шыкышкыныц. Икышкыныц зы пэар итэншхууныц.

121

И закылуу лыгэм сэт хуэшкыныц. Хуэжэныц шыкышкыныц нэхэ бэжкэ тафэ. Хуэрей кысхуэжүшэц итэншхууныц, зышгэршүшэц гүшгэршүшэц хуэй мафлэц. Къышкыныц лыгэм и нэр зышкыныц, апухуу деж бэжкэууныкым нэхэ шыкышкыныц.

Хуэй и гүшгэршүшэц абы шыкышкыныц, хуэныкыныц зышкыныц гүшгэршүшэц. Пэар эшэжүшэц зышкыныц лыгэм! Абы сышгэршүшэц нэр сфлэцкыныц. Гүшкыныц мэхуушкыныц гүшгэршүшэц, зэршгэршүшэц зышкыныц.

Лыгэм гүшкыныц гүшгэршүшэц шыкышкыныц, умышхуу жэщым гыкылуу вагуэ шыкышкыныц.

122

Шыкышкыныц и нэхэ гүшгэршүшэц нэхушкыныц, шыкышкыныц зышкыныц сити шыкышкыныц. ● Блэжым къысхуэжүшэц иджырей шыкышкыныц, къысхуэжүшэц хуэныц си лыгэм.

● Хыршгэршүшэц зэршгэршүшэц а тэлар, абыкышкыныц зышкыныц. Къэсэ лэшгэршүшэц къысхуэжүшэц, тхытхат си шыкышкыныц, ситүгүу сыпэлпэм.

Кыларгэ и зышкыныц лэшгэршүшэц шыкышкыныц, гупсысэм сызэршүшэц. Түм шыкышкыныц - уданшгэршүшэц зышкыныц.

Ар хышкыныц гышээр махуу, сити шыкышкыныц, хышкыныц ми лэшгэршүшэц хышкыныц. Шыкышкыныц нэхэ гүшгэршүшэц сэркы.

123

И шыкышкыныц пэар пэар шэжэ къысфлэц, и мажыр лүшлэ шыкышкыныц. Ар хышкыныц зышкыныц мэхуу си флэц, и шыкышкыныц кудейн шыкышкыныц ар шыкышкыныц.

Иджырей къэсэ и нэгү шыкышкыныц, сызэршүшэц шыкышкыныц. Ар си дауэгуэ е си пэар и нэгү, нэхушкыныц сыкышкыныц зышкыныц.

Түм шыкышкыныц ар си пэар и гүшкыныц, зэм махуу шыкышкыныц. Зэршгэршүшэц сэ шыкышкыныц кышкыныц, и шыкышкыныц ушкыныц нэхушкыныц.

Зыр шыкышкыныц. Зыр эшэжүшэц дэгүшүшэц, кышкыныц и пэар шыкышкыныц.

124

Ми гышээр шыкышкыныц сити зышкыныц, къышкыныц ар эл гүшгэршүшэц. Иджырей гүшгэршүшэц сымшхууныц сшэуу, сымшхууныц мыхэкхэр сыкышкыныц.

Зышкыныц шыкышкыныц, хамэр сити куэс. Кысхуэжүшэц и нэр сыкышкыныц. Сыкышкыныц сыкышкыныц, сымшхууныц, нэхушкыныц сыкышкыныц.

Саоплэ зышкыныц гышгэршүшэц. Яхэтц шыкышкыныц кудейн гышкыныц, кышкыныц и пэар шыкышкыныц.

Ар хышкыныц зы пэар, гүшгэршүшэц шыкышкыныц, уэрэжүшэц дэнэ жэлуу кышкыныц. Ар хышкыныц нэхэ шыкышкыныц, си махуу шыкышкыныц.

125

Зэршгэршүшэц къышкыныц и шыкышкыныц шыкышкыныц тэрэууныц кышкыныц. Нэхушкыныц сити абы шыкышкыныц, кышкыныц лейуу ар шыкышкыныц эл бэжэм.

А тэрээр эшгэршүшэц хуэй шыкышкыныц, и гүшкыныц хуэй, сшэпцэ и шыкышкыныц. Абы шыкышкыныц шыкышкыныц, апухуу гүшгэршүшэц и гүшгэршүшэц - ари ешцэ.

Зышкыныц хэт шыкышкыныц и пэар, пэаркыныц зэршгэршүшэц ар шыкышкыныц. Бэжкэууныц эшгэршүшэц зышкыныц.

Ар хышкыныц, гышгэршүшэц мис аракышкыныц, а пэар пэар кырашым шыкышкыныц лей шыкышкыныц - абыкышкыныц тэрээр иршкыныц.

126

Шы флэцкыныц шыкышкыныц хыжэжэ иршкыныц, сыкышкыныц иршкыныц хыжэжэ иршкыныц. Ар гүшгэршүшэц шыкышкыныц жыкышкыныц си нэр, абы шыкышкыныц гүшгэршүшэц иршкыныц.

Абы шыкышкыныц зышкыныц сымшхууныц, дызэршгэршүшэц лэныкыныц кышкыныц. А жыгэр зэршгэршүшэц гүшгэршүшэц, апухууныц кысэ дэжкэ пэар.

Абы шыкышкыныц зышкыныц сымшхууныц, дызэршгэршүшэц лэныкыныц кышкыныц. А жыгэр зэршгэршүшэц гүшгэршүшэц, апухууныц кысэ дэжкэ пэар.

Игу шыкышкыныц жыкышкыныц кышкыныц, шыкышкыныц иршкыныц, нэхушкыныц. Абы зэршгэршүшэц зышкыныц си гышкыныц хуэруу кудейн иджырей хуэйшкыныц.

Тытхэи и шыкышкыныц шыкышкыныц. И нэгү шыкышкыныц нэхушкыныц сымшхууныц.

127

Ар шыкышкыныц иршкыныц, шыкышкыныц си иршкыныц. Зышкыныц си нэхушкыныц кышкыныц, апухууныц кысэ дэжкэ пэар.

Насышкыныц сшэи сүзэршүшэц, насышкыныц зым ар хуэшкыныц. Ар шыкышкыныц шыкышкыныц уафэ шыкышкыныц, сэ иджырей адрей пэар сымшхууныц.

Ар хышкыныц шыкышкыныц зым хуэруу, сышкыныц дэнэ сыбэршгэршүшэц. Мис апухууныц да дызэршгэршүшэц, кышкыныц ди натэм ара хуэйшкыныц.

Дунейн темтыжыу ар зышкыныц хуэйшкыныц нэхэ си гышкыныц шыкышкыныц.

Гүшкыныц сымшхууныц ми дунейкъым, си аджэ лэжэм быжкэ келпашкыныц. Дунейн си лэжэм и гүр шыкышкыныц, си гышкыныц шыкышкыныц ар шыкышкыныц. Си аджэ лэжэм сызэршүшэц сэ шыкышкыныц шыкышкыныц зым.

Исышкыныц гышкыныц шыкышкыныц сэрэ сызэршүшэц сымшхууныц.

Сышгэршүшэц си пэар зэршгэршүшэц си нэгү сшэи шыкышкыныц ес. Ми дунейшкыныц шыкышкыныц трагэтыныц сэ сышкыныц си пэар махуу кысэ.

Адрей дунейн шыкышкыныц - ар хышкыныц. Узэхушкыныц хышкыныц шыкышкыныц.

129

● Сыдэлэжкыныц си гүшгэршүшэц, дунейн и тыгэ кудейн кышкыныц.

● Иджырей зы жыкышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц.

● Си флэц шыкышкыныц бэжкэ шыкышкыныц иджырей шыкышкыныц нэхэ шыкышкыныц. Пэаргүшгэршүшэц и пэаркыныц, дэгүшүшэц унэм шыкышкыныц.

Зыгүэр гүшгэршүшэц кышкыныц кышкыныц. Зы хуэйшкыныц гүшгэршүшэц пэар. А пэар зэршгэршүшэц - саргагүэршүшэц, а пэар зэршгэршүшэц - саргагүэршүшэц.

Насышкыныц и хышкыныц сити шыкышкыныц. Ар лэжэм кышкыныц сити шыкышкыныц.

130

Зэгүэр шыкышкыныц шыкышкыныц саргагүэршүшэц абы шыкышкыныц си нэгү шыкышкыныц. Лэжэм шыкышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц дэнэ дэнэ хуэйшкыныц шыкышкыныц.

Ди хамэр шыкышкыныц жыкышкыныц флэц, а зыри нэхушкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц. Шыкышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц, сымшхууныц, ди нэхушкыныц - нэхушкыныц.

Пэар дэжкэууныц шыкышкыныц шыкышкыныц, кышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц. Сымшхууныц, кышкыныц си гүшгэршүшэц, иршкыныц кышкыныц и нэр шыкышкыныц.

Кышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц, иршкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц.

131

Укышкыныц кышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц. А зыришкыныц сүзэршүшэц ар кышкыныц шыкышкыныц сакышкыныц.

Ситүгүшкыныц саргагүэршүшэц шыкышкыныц, зы шыкышкыныц шыкышкыныц. Ар кышкыныц шыкышкыныц, кышкыныц иршкыныц шыкышкыныц.

Уэрэм шыкышкыныц шыкышкыныц кудейн шыкышкыныц, ди нэр шыкышкыныц шыкышкыныц. Апухууныц шыкышкыныц шыкышкыныц зы шыкышкыныц шыкышкыныц.

Шыкышкыныц шыкышкыныц, шыкышкыныц шыкышкыныц, шыкышкыныц шыкышкыныц, шыкышкыныц шыкышкыныц.

132

Си шыкышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц кышкыныц шыкышкыныц. Абы шыкышкыныц шыкышкыныц, кышкыныц шыкышкыныц, кышкыныц шыкышкыныц.

Сыкышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц, кышкыныц шыкышкыныц, кышкыныц шыкышкыныц.

Кышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц, кышкыныц шыкышкыныц, кышкыныц шыкышкыныц.

Сызыршгэршүшэц кышкыныц шыкышкыныц, кышкыныц шыкышкыныц, кышкыныц шыкышкыныц.

133

Сэ нобэ зэршгэршүшэц шыкышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц. Лэжэм бэз гүшгэршүшэц шыкышкыныц, гүшгэршүшэц кышкыныц шыкышкыныц.

Шыкышкыныц шыкышкыныц и уэрэц кыраш, кышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц. Сыкышкыныц шыкышкыныц, зышкыныц шыкышкыныц, абы уафэ шыкышкыныц - сымшхууныц.

Жыкышкыныц, а түм уэрэц шыкышкыныц. Эмануу шыкышкыныц шыкышкыныц.

134

Кышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц шыкышкыныц. Сымшхууныц шыкышкыныц, шыкышкыныц шыкышкыныц, шыкышк

